

УДК 81'33

ІСПАНСЬКА ТЛУМАЧНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ**Купріянов Є.В.**Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Проведно діахронічне дослідження тлумачної лексикографії в Іспанії. Виокремлено головні етапи розвитку іспанського словникарства, а саме: доакадемічна, академічна і неакадемічна лексикографія. Розглянуто погляди лексикографів на включення тих чи інших параметрів до тлумачного словника. Подано основні характеристики лексикографічних праць, притаманних тому чи іншому періоду. З'ясовано головні чинники, що мали вплив на розвиток лексикографії.

Ключові слова: лексикографія, тлумачний словник, історія лексикографії, іспанське словникарство.

Постановка проблеми. Розроблення науково-теоретичного апарату для проведення досліджень в галузі лексикографії, зокрема, виявлення принципів подання лінгвістичної інформації, критеріїв добору мовних одиниць до

реєстру, а також вибору та визначення змісту лексикографічних параметрів, потребує історичного огляду, щоб відслідкувати динаміку поглядів на тлумачний словник. Особливий інтерес для української іспаністики представляє іспан-

ська тлумачна лексикографія як у теоретичному, так і практичному плані. До теоретичного ми зараховуємо: 1) виявлення особливостей функціонування іспанської мови на історичному зрізі; 2) дослідження лексики іспанської мови як у синхронічному, так і діахронічному аспектах; 3) поява та виходу з ужитку певних слів тощо. Щодо практичного аспекту, результати дослідження можуть бути застосовані під час укладання навчальних посібників з іспанської історичної лексикографії та лексикології, укладання навчальних словників з іспанської мови тощо. Уважаємо за потрібне уточнити, що історія іспанського словникарства, зокрема тлумачна – тема доволі широка й потребує окремого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Історичний огляд, викладений у нашій статті, ґрунтується на працях лінгвістів, серед них: Барбара Фрайфрау Фон Хемінген [15], Гюнтер Хайнш [16], Долорес Асорин Фернандес [3], Едільберто Крус [9], Мануель Секо [21], Емілія Англада [2], Мануель Альвар Ескерра [12], Мігель Еспарса Торрес [1], Нарцисо М. Контрерас Іскіердо [8], Франциско М. Карискондо [11], Хосе Рамон Карріасо [19], Хесус Каманчо Ніньо [5], Хуліо Касарес [6] та інших. Аналіз джерел дає нам змогу відтворити повну картину розвитку лексикографічної думки в Іспанії, а також визначити три важливих етапи розвитку іспанського словникарства: 1) доакадемічна лексикографія (від VI ст. до 1713 р.); 2) академічна лексикографія (від 1713 р. до сьогодення); 3) неакадемічна лексикографія, що співіснує з академічною (від кінця XVIII ст. до сьогодення).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Історії лексикографії присвячено багато наукових праць іспанських і зарубіжних учених. Проте, залишаються нерозглянутими питання, що стосуються впливу словникарської думки на структуру та зміст тлумачних словників на кожному з виокремлених етапів розвитку іспанської тлумачної лексикографії.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розгляд динаміки розвитку тлумачної лексикографії на виокремлених етапах її розвитку. Виходячи з цього, необхідно: 1) проаналізувати особливості подання лексикографічної інформації; 2) розглянути погляди лексикографів на включення тих чи інших параметрів до тлумачного словника; 3) подати основні особливості лексикографічних праць, притаманних тому чи іншому періоду.

Виклад основного матеріалу. В іспанській лексикографії загальноприйнято вважати, що тлумачна лексикографія виникла в XVII ст. (якщо брати до уваги публікацію першого тлумачного словника) або XVIII ст. (видання Королівською Академією першого тому Офіційного словника), неакадемічна (тлумачна) – кінець XVIII ст. Але її корені сягають значно глибше – VI ст.

Доакадемічна лексикографія (від VI ст. до 1713 р.). Загальноприйнято вважати, що сучасна іспанська лексикографія виникла в епоху Середньовіччя (приблизно в VII ст.), коли активно стали видаватися і поширюватися глосарії. Їх використовували під час вивчення класичної літератури для опанування латинської граматики, а також пояснення грецьких та латинських слів. До перших глосаріїв належать: «Abolita» і «Abstrusa»

(VII ст.), Емільянські глоси (IX ст.), Кассельські глоси, Сіленські глоси (XI ст.). Характерними рисами зазначених глосаріїв є [17, с. 155]:

- перехід від одномовної латинської лексикографії до двомовної (латинська – вульгарна мова);

- застосування вульгарної мови для пояснення латинських текстів на територіях, де були поширені кельтські та германські мови, оскільки суттєво відрізнялися від латинки;

- поява граматичних приміток як, наприклад, в Емільянських глосах, проте в інших глосаріях вони відсутні (у Сіленських глосах наявні лише примітки лексичного характеру);

- застосування тематичного принципу упорядкування слів поряд із абетковим (у Рейхенауських глосах);

- застосування іспанської мови для пояснення слів (Рейхенауські глоси) або іспанізованої латинки (Касельські глоси одні лемми упорядковано за абеткою, а інші – за відповідними розділами Вульгати).

Обсяг глосаріїв доволі невеликий. Наприклад, в Емільянських налічується 150 (деякі з них латинські, решта іспанські, і лише кілька баскських), а в Сіленських – 368 (більшість із них латинські, а решта – іспанські) [17, с. 156].

Наприкінці XIV – на початку XV ст. виходять у світ латинсько-іспанські глосарії, призначені для навчання латинської мови: *Glosario de Toledo*, *Glosario de Palacio* та *Glosario de El Escorial*. За спостереженнями А. Кастро [7], вони наслідують усі недоліки середньовічної лексикографії через низьку кваліфікацію укладачів та неточності переписувачів. Відзначаються вони:

- принципом упорядкування мовних одиниць: всі слова розподілено за групами, в межах яких вони упорядковані за абеткою (у *Glosario de Toledo* та *Glosario de El Escorial*);

- поданням граматичні довідки до реєстрових слів;

- відсутністю чіткої структуризації лексикографічного матеріалу як, наприклад, у *Glosario de Palacio*.

Крім іспанських еквівалентів, укладачі іноді подають пояснення, які, за А. Кастро, можна кваліфікувати як дефініції [17, с. 158]. Крім двомовних, також видавали одномовні глосарії латинської мови, серед них *Elementarium Doctrinae (Erudimentum)* Папіаса, *Liber Derivationum* Угусьона де Піса та *Catholicon* Хуана Бальбі. Їх характерною рисою є те, що в них уперше застосовано два нових підходи до подання матеріалу: *derivatio* та *etymologia*. Перший полягає в розкритті словотвірних характеристик слова, а другий, відповідно, – походження реєстрового слова. Застосовуючи підхід *derivatio*, Папіас частково відмовляється від алфавітного реєстру. Замість цього заголовковою лемою є корінь, тобто основне слово, що об'єднує в групу або гніздо похідні одиниці. Такий самий підхід використовує Угусьон де Піса в своєму глосарії «*Liber Derivationum*». Такий принцип групування слів дуже ускладнює користування глосарієм.

Із виходом глосарія *Catholicon* Хуана Бальбі (приблизно 1460 р.) відбувається перехід від принципу гніздового (групового) розташування слів до алфавітного. Лексикографічна праця не обмежена поясненнями складних та невідомих

слів. Від розглянутих вище глосаріїв вона відрізняється розширеним обсягом інформації, тобто крім семантичної, включає етимологічну і граматику довідку, а також цитати із творів авторів, таких як Ісидор Севільський. Як зауважує А. Маріноні, праця Хуана Балбі є переходом від глосаріїв до творів, які за своєю формою та змістом наближаються до словника [цит. за 17, с. 161].

Кінець XV ст. відзначився виходом лексиконів, які є прототипами сучасних словників. Вони мають за мету кодифікувати вживання лексичних одиниць. До них зараховують: «Універсальний латинсько-іспанський лексикон» (*Universal Vocabulario en latín y romance*) історика, лексикографа й гуманіста Альфонсо де Паленсія, виданий 1492 р., а також «Латинсько-іспанський словник» (*Lexicon hoc est Dictionarium ex sermone latino in hispaniensem o Diccionario latino-español*) й «Іспансько-латинський словник» (*Dictionarium hispanumlatinum o Vacabulario español-latino*) філолога, історика, граматаста й поета Антоніо де Небріхи, укладений приблизно 1495 р.

Лексикон Альфонсо де Паленсія має характерну структуру: його сторінки поділено на дві колонки. Ліва містить тлумачний словник латинської мови, а права – латинсько-іспанський словник. Останній представляє не окрему структуру, а переклад тлумачного словника [20, с. 240]. Працю Небріхи вважають прототипом сучасного словника тому, що в ньому вперше закладено системність опису мовних одиниць. У словниковій статті першою подається вказівка на частину мови, до якої належить реєстрове слово. Ще одним нововведенням є вказівка на тип слова: вульгарне, поетичне тощо [4, с. 3].

Із приходом Епохи Відродження і активним розвитком гуманістичних ідей відбувається перехід від глосаріїв до словників, обширніших творів, метою яких стало розповсюдження знань. У світлі названих вище подій 1611 р. виходить у світ «Тезаурус іспанської мови» (*Tesoro de la lengua castellana o española*) Себастьяна Коваррубіаса, який вважається першим одномовним словником іспанської мови. Його реєстр складають як загальні, так і власні назви (топоніми, антропоніми). Тому в ньому застосовано дві моделі опису: для загальних і власних. Перша модель передбачає включення таких елементів, як: дефініція, ілюстрації, латинські відповідники, етимологія, фразеологія та вказівка на лексичну групу. А друга – опис предмета, позначуваного реєстровим словом, тексти зі сучасної або античної літератури, анекдоти чи цікаві факти тощо. Особливістю цього словника і тих, що створені на його основі, є прагнення дати етимологію до описуваних реєстрових слів. Як зазначає Антонія Медіна Герра, укладач Тезауруса ставив за наукову мету створити словник етимологічного типу, прагнучи вдосконалити модель опису, застосовану Ісидором Севільським для латинської мови [17, с. 221]. Після Тезауруса протягом усього XVII ст. не було видано жодної подібної лексикографічної праці, поки на початку XVIII ст. не заснували Королівську Академію іспанської мови [2, с. 41].

Академічна лексикографія (від 1713 р. до сьогодні). Заснування Королівської Академії іспанської мови стало новим етапом розвитку іс-

панської лексикографії. Характерним для нього стало вихід перших нормативних тлумачних словників. У їхній основі лежить концепція Хосе Мануеля Пачеко, засновника Академії, щодо «чистоти» мови: іспанська мова досягне свого розквіту тоді, коли вона стане «чистою», «установленою» і коли буде постійний догляд за її «красою та блиском» [4, с. 4].

Спираючись на згадану концепцію, 1729 р. виходить перший том «Офіційного словника» (*Diccionario de Autoridades*), що поєднує в собі елементи класичної та гуманістичної традицій, а також іновацій XVIII ст. Основу реєстру складали слова із творів відомих письменників. Як зазначає, Альвар Ексерра, ідея «чистоти» й «правильності» мови безумовно дотримувалася авторами словника, але водночас вона не була догмою. Це проявлялося насамперед у доборі вокабул до реєстру словника, зокрема регіоналізмів або діалектизмів. Із самого початку існування Академія проявляла особливий інтерес до діалектних слів для того, щоб показати у словнику не лише різницю між літературною та народною мовою, письмовою та усною мовою, а й також продемонструвати варіативність іспанської мови. Для того, щоб регіоналізм включили до реєстру словника, він необов'язково мав бути наявним у творі того чи іншого письменника. Достатньо, щоб він був широко вживаним на той момент.

Офіційний словник став основним джерелом інформації про лексику Золотого Століття Іспанії завдяки великому обсягу використаних літературних джерел і цитат. Він належить до словників загальноновживаної мови, оскільки не містить власних назв і неблагозвучних слів. Щодо жаргонізмів, то добираються лише ті, які вживаються класиками іспанської літератури (наприклад, Мігель де Сервантес Сааведра). Через те, що більшість використаних джерел належали до епохи Середньовіччя, до нього увійшло багато слів, що вже застаріли та вийшли з ужитку. Крім регіоналізмів, у полі зору академіків перебували галузеві слова. Але їх цікавили не лексичні інновації, що з'являлися в мові, а галузеві лексеми, які часто вживали письменники. Автори Офіційного словника також приділяли увагу репрезентації граматичних характеристик, зокрема дієслівної парадигми, аугментативним та демінутивним формам слів (уживані письменниками-класиками), а також випадкам уживання граматичних форм, що відхиляються від мовної норми. Через десять років (1739 р.) вийшли в світ шість томів словника. На цьому роботу над ними припинено й перейдено до укладання нового словника, що буде якісною переробкою Офіційного.

Результатом перероблення Офіційного словника стає вихід нового словника, перший том якого опубліковано 1770 р. Цей том включає літери А і В. Зміни, представлені в новому словнику, полягали в такому: додано 2 620 нових словникових статей, перероблено дефініції (вони стали чіткішими), усунено вокабули і значення, що застаріли та більше не вживаються [14, с. 7]. Однак робота над словником просувалася повільно. Для того, щоб прискорити вихід у світ нового словника та випустити достатню кількість примірників, щоб задовольнити попит на нього, було прийняте рішення видати його єдиним томом [17, с. 250].

Зрештою, 1780 р. вийшла з друку однотомова версія. Зменшення обсягу словника досягли за рахунок: 1) відмови від цитат: по-перше, вони займали 37% тексту, а по-друге, – ускладнювали розуміння користувачем особливості вживання тієї чи іншої леми; 2) зміни типографських засобів репрезентації лінгвістичної інформації; 3) заміни системи ремарок на більш стислу та однорідну [17, с. 250].

Протягом ХІХ ст. було видано десять редакцій словника. Характерним для вказаного періоду розвитку академічної лексикографії стало залучення галузевих слів, починаючи з п'ятого видання (1817 р.). У зв'язку з науковими відкриттями, технічним прогресом стали виникати нові слова, що згодом сформували окремий шар мови – галузеву лексику. Починаючи з восьмої редакції (1837 р.), укладачі додають нові слова разом із їхніми відповідниками латинською, але вже з одинадцятої (1869 р.) латинські еквіваленти було вилучено як лексикографічний параметр. Зміни також торкнулися алфавітного порядку подання слів у реєстрі. Так, окремим розділом у словнику подаються слова, що починаються з *ch* та *ll* [8].

У ХХ ст. Академія продовжує друкувати тлумачний словник. Остання редакція, двадцять третя, вийшла 2014 р. Дослідники виокремлюють такі особливості видань у зазначений період:

- подальше включення до реєстру словника застарілі (архаїчні) слова, тим самим підтримуючи діахронічний вимір;
- залучення великої кількості регіоналізмів і діалектизмів; Велику кількість регіоналізмів у цій редакції складають американізми;
- галузеві слова долучаються ті, що наявні в літературній мові, як усній, так і писемній;
- включення неологізмів до реєстру відбувається з урахуванням їхнього ступеня вживаності в авторитетних літературних джерелах [8].

Двадцять друга редакція 2001 р. являє собою повне перевидання Словника іспанської мови. Для її укладання широко застосовується Банк даних іспанської мови. Зокрема, він був корисним під час ретельного перегляду регіоналізмів (діалектизмів) та галузевих слів. Робота над словником проходила також у тісній співпраці з фахівцями відповідних галузей, представлених у словнику, та латиноамериканськими академіями іспанської мови. Остання редакція датується 2014 р. і відрізняється від попередньої новими принципами: 1) репрезентації графічних дублетів; 2) подання етимологічної інформації; 3) відокремлення зон словникової статті; 4) маркування граматичних і лінгвопрагматичних властивостей заголовкової одиниці.

Неакадемічна лексикографія (від кінця ХVІІІ ст. до сьогодення). Фактично Королівська Академія іспанської мови з моменту публікації Офіційного словника 1726 р. і протягом усього ХVІІІ ст. зберігала за собою монополію на укладання тлумачного словника. Першим, хто порушив її монополію, став Естебан Террерос і Пандо, видавши 1786 р. у Мадриді перший том словника під назвою «Іспанський словник з науковими і професійними словами разом з їхніми відповідниками французькою, латинською та італійською мовами» Останні три томи вийшли з друку 1787, 1788 та 1793 рр. відповідно.

Словник іспанської мови Естебана Террероса і Пандо – робота співвідносна з фундаментальною лексикографічною працею за своєю точністю опису мовних одиниць і скрупульозністю опрацювання лексичного матеріалу, а також за обсягом словникових статей (кількість заголовкових одиниць в Офіційному словнику складає 42 500, а у Террероса і Пандо – 60 тисяч [13]. Незважаючи на свою цінність як довідкового джерела про загальну і спеціальну іспанську лексику, словник так і не набув значного поширення, оскільки на той час превалював Офіційний словник. Узявши за основу Офіційний словник, Террерос і Пандо удосконалив його за рахунок:

- вилучення зі словникових статей майже всі цитати і включив інформацію, пов'язану з різними професіями;
- усунення регіоналізмів та американізмів, а також соціально та стилістично марковані одиниці;
- подання галузевих слів, до числа яких входять назви цілющих рослин, ввезених до Іспанії з інших континентів.

У вигляді окремих додатків увійшли також три окремих словники: італійсько-іспанський (прибл. 35 тисяч статей), французько-іспанський (близько 45 тисяч) та латинсько-іспанський (біля 26 тисяч) [17, с. 266]. Цінність словника полягає в тому, що Террерос і Пандо прагнув систематизувати лексичне багатство іспанської мови.

Не зважаючи на вихід у світ праці Террероса і Пандо, неакадемічна лексикографія як новий напрямок іспанського словникарства виникла 1825 р., коли Мануель Нуньес де Табоада видав свій словник іспанської мови. Після нього вийшли словники, укладачами яких є Пла і Торрес, Пеняльвер, Лабернія, Домінгес, Кастро, Гаспар і Ройг та Літературне суспільство та інші. Усі ці неакадемічні словники за своїм обсягом перевищують обсяг академічного (DRAE). Річ у тому, що Академія включає до свого словника лише ті мовні одиниці та їхні значення, які відповідають літературним нормам іспанської мови (нормативний принцип), тоді як її «конкуренти» прагнуть охопити всі слова і значення, які є в іспанській мові (дескриптивний принцип) [8, с. 439].

Незважаючи на те, що більшість авторів беруть за основу академічний словник, вони критикують його. Предметом цієї критики стає не лише методологія його укладання, а навіть його окремі важливі характеристики, такі як типи і кількість залучуваних реєстрових одиниць. Так, Нуньес де Табоада указує на такі недоліки академічного словника, що знижують його цінність:

- неточні латинські відповідники: він вважає їх неточними і не завжди прямими;
- нехтування Академією власними граматичними і орфографічними нормами, які вона сама встановила, фактично їх порушуючи;
- непослідовність застосування правил акцентуації для деяких реєстрових слів;
- деякі дефініції в академічному словнику громіздкі, неточні та розпливчаті [10, с. III–V].

Особливе місце в іспанській неакадемічній лексикографії зазначеного періоду посідає «Новий словник» Вісенте Сальва. Його автор намагається показати лексичне багатство іспанської мови. Саме тому він включає досить велику кількість неологізмів, не забуваючи водночас про

архаїзми, для того щоб словником могли користуватися читачі класичних текстів. Основу реєстру також складають американізми. Варто зазначити, що з тих чи інших причин неакадемічні словники XIX ст. не набули широкої популярності в Іспанії, але вони стали основою для інших праць і, безумовно, зробили свій цінний внесок у розвиток іспанської тлумачної лексикографії.

Неакадемічні словники XX ст. є фактично переробками академічного словника DRAE. Одних можна зарахувати до серйозних завершених видань, а інших – до неповних версій зазначеного словника, спрощених залежно від комерційних намірів того чи іншого видавництва. Укладачі пропонують власний погляд на тлумачний словник, зокрема його структуру і зміст. Найвідомішими в неакадемічній лексикографії є: словники VOX, «Словник уживання іспанської мови» Марії Молінер, «Великий словник іспанської мови» французького видавництва Larousse, «Ключ. Словник уживання сучасної іспанської мови» видавництва SM та «Словник сучасної іспанської мови» Мануеля Секо, Олімпії Андрес і Габіно Рамоса. Основними особливостями неакадемічних словників XX ст. є:

– прагнення укладачів показати лексичне розмаїття іспанської мови, що пояснює наявність у реєстрі найуживаніших варваризмів (*hall, hobby, living*), американізмів (*pepinito, purgo, quinilla*), іспанських локалізмів (*alvejnela, bogalla, mule*), а також слів із молодіжного сленгу (*depre, facul, profe*);

– застосування нормативного принципу опису лексики поряд із описовим. Так, наприклад, автори включають інформацію щодо орфографії, вимови, граматики, вжитку слів тощо. Крім цього, подаються: правила акцентуації та пунктуації, використання великої літери тощо; подано парадигми для правильних та неправильних дієслів тощо;

– поєднання в одному словнику кількох типів словника, наприклад: М. Молінер поєднує семасіологічний для «розшифрування» значення слова та «зашифрування» змісту висловлювання; ономазіологічний для добору слова, що точно відображає поняття (ідею). У цьому плані її словник наближається до ідеографічного, автором якого є лексикограф-класик Хуліо Касарес;

– використання усталених формул тлумачення. Так, у словнику Slave дефініції відзначаються стислістю, чіткістю та простотою. Вони не містять зайвих відсилань, завдяки чому словникові статті репрезентують автономний фрагмент, де

можна знайти точну й правильну інформацію про заголовкове слово. Крім дефініції та опису, деякі автори застосовують також графічні ілюстрації: «Дефініція – річ складна, делікатна та відповідала для лексикографа, але водночас цікава. Але оскільки у світі конкретних речей дуже часто дефініція малоефективна, їх необхідно описувати якомога короткими і точними словами. ... У цьому випадку потрібні рисунки не як декоративна ілюстрація, а як графічне тлумачення слова», – наголошує Х. Гайя [цит. за 17, с. 286];

– включення цитат що слугують підтвердженням того, що слово є вживаним. Цитати беруться з різноманітних публікацій; цитати показують, що слово реально вживається [17, с. 295-296].

Висновки. Тлумачна лексикографія має свої витоки у VI ст., коли почали виходити перші глосарії. Вони мали на меті роз'яснювати важкі для розуміння слова з латинських текстів. Хоча вони не відзначаються нормативністю та системністю опису, але все-таки в них можна спостерігати деякі ознаки нормативності, зокрема подання граматичних довідок, стилістичних ремарок. Також робиться спроба вироблення наукового підходу до впорядкування мовного матеріалу (методи *derivatio* та *etymologia*). Важливою подією в історії тлумачної лексикографії доакадемічного періоду став вихід першого тлумачного словника С. Коваррубіаса. У ньому запропоновано 2 моделі лексикографічного опису, одна – для загальних, а друга – до власних назв. Автор також включає лексикографічні параметри, які наявні в сучасних словниках (етимологія, фразеологія, дефініція). Словник С. Коваррубіаса став основою для словників академічного періоду: «Офіційний словник» та «Словник іспанської мови Королівської академії». Характерним для періоду академічної лексикографії є вироблення та вдосконалення нормативного принципу опису лексики, а також правил відбору мовних одиниць (жаргонізмів, неологізмів, архаїзмів тощо). Появу неакадемічної лексикографії зумовили такі чинники: 1) прагнення відобразити лексикографічне розмаїття іспанської мови (включення не лише жаргонізмів, діалектизмів, а й також американізмів та іншомовних слів); 2) намагання зробити формули тлумачення більш стислими, точними та усталеними; 3) незадовільне відображення академічними словниками сучасного стану іспанської лексики (велика кількість застарілих слів); та 4) намір зробити словники більш практичними для використання.

Список літератури:

1. Ángel Esparza Torres M. Los inicios de la lexicografía en España / Miguel Esparza Torres // *Historiografía lingüística en el ámbito hispánico. Fundamentos epistemológicos y metodológicos*, 2007, Madrid: Arco/Libros P. 231-267.
2. Anglada Arboix E. *Lexicografía española* / Emilia Anglada Arboix. – Barcelona: Ediciones de la Universitat de Barcelona, 2003. – 202 p.
3. Azorín Fernández D. De la teoría a la práctica lexicográfica: el «Nuevo diccionario de la lengua castellana» de Vicente Salva / Dolores Azorín Fernández, Rosario Baquera Mesa // *ELUA. Estudios de Lingüística*. N. 10 (1994–1995), Universidad de Alicante. – 1995. – P. 9-20.
4. Blecua Manuel J. *Historia de la lexicografía española. Sistema de marcación en la lexicografía española [Recurso electrónico]* / José Manuel Blecua, Hecsil Coello. – Modo de acceso: <https://ru.scribd.com/document/122647039/Historia-de-la-lexicografia-espanola-Jose-Manuel-Blecua> (Fecha de acceso: 20.12.2017).
5. Camancho Niño J. *Teoría de la lexicografía en diccionarios monolingües del español (orígenes-siglo XXI)* / Jesus Camancho Niño // *Tesis doctoral elaborada por el doctorando Jesús Camancho Niño, Universidad de Jaén*, 2014. – 356 p.

6. Casares J. Nuevo concepto del diccionario de la lengua / J. Casares. – Madrid: G. Koehler, 1921. – 118 p.
7. Castro Ayala M.C. El indiculus universalis de Fransis Pomey / M.C. Castro Ayala // Estudios de historia de la lexicografía española. – Málaga: Universidad de Málaga, 1996. – P. 49-59.
8. Contreras Izquierdo Narciso M. La lexicografía monolingüe del español en los siglos XIX y XX. / Narciso M. Contreras Izquierdo [Recúrso electrónico] // Res Diachronicae Virtual, 2003. – Volúmen II. – P. 439-447. – Modo de acceso: https://resdiachronicae.files.wordpress.com/2013/12/volumen-2-52_contreras_izquierdo.pdf.
9. Cruz Espejo E. La lexicografía no académica en el siglo XX y principios del XXI / Edilberto Cruz Espejo // Lexicografía Española, Barcelona: Ariel, 2003. – P. 281-306.
10. De Taboada Núñez M. Diccionario castellano / Manuel Núñez de Taboada. – París: Seguin, 1825. – 837 p.
11. Esquivel Carriscondo Franciso M. La lexicografía del español de América / Francisco M. Carriscondo Esquivel // Bulletin of Spanish Studies. – 2006. – Volume 85. – Issue 5. – P. 695-709.
12. Ezquerra Alvar M. El caminar del diccionario académico / Manuel Alvar Ezquerra // Proceedings of the 4th EURALEX International Congress, Malaga: Bibliograf. – 1990. – P. 3-27.
13. Ezquerra Alvar M. El Diccionario de Terreros // De antiguos y nuevos diccionarios del Español : artículos / M. Alvar Ezquerra. – Madrid: Arco/Libros, 2002. – P. 287-303.
14. Ezquerra Alvar M. La lexicografía monolingüe del siglo XVIII / M. Alvar Ezquerra. – Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 2005. – 18 p.
15. Freifrau Von B. Los inicios de la lexicografía española / Barbara Von Freifrau // Lexicografía Española, Barcelona: Ariel, 2003. – P. 151-174.
16. Haensch G. Los diccionarios del español en el siglo XXI / Günther Haensch, Carlos Omeñaca. – Salamanca: Ediciones Universidad Salamanca, 2004. – 400 p.
17. Medina Guerra A. Lexicografía española / Antonia Medina Guerra. – Barcelona: Ariel, 2003. – 427 p.
18. Ruhstaller S. Las obras lexicográficas de la Academia / Stefan Ruhstaller // Lexicografía Española, Barcelona: Ariel, 2003. – P. 235-261.
19. Ramón Carriazo Rúiz J. Los comienzos de la lexicografía monolingüe / José Ramón Carriazo Rúiz, Ma Jesus Mancho Duque // Lexicografía Española, Barcelona: Ariel, 2003. – P. 205-234.
20. Roca Pons J. El problema de las partes de la oración / J. Roca Pons // Español Actual. – 1965. – No 5. – P. 1-2.
21. Seco M. El nacimiento de la lexicografía española no académica» / Manuel Seco // Estudios de lexicografía española, Madrid, Paraninfo, 1987. – P. 129-151.

Куприянов Е.В.

Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»

ИСПАНСКАЯ ТОЛКОВАЯ ЛЕКСИКОГРАФИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация

Проведно диахроническое исследование толковой лексикографии в Испании. Выделены основные этапы развития словарного дела в Испании, а именно: доакадемическая, академическая и неакадемическая лексикография. Рассмотрены взгляды лексикографов на включение тех или иных параметров в толковый словарь. Представлены основные характеристики лексикографических трудов, присущих тому или иному периоду. Выяснено главные факторы, которые имели влияние на развитие лексикографии.

Ключевые слова: лексикография, толковый словарь, история лексикографии, испанская лексикография.

Kupriyanov Ye.V.

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

SPANISH EXPLANATORY LEXICOGRAPHY: HISTORICAL ASPECT

Summary

The diachronical research of Spanish lexicography was carried out. The main development stages of dictionary making were marked out, namely: pre-academic, academic and non-academic lexicography. The views of the lexicographers on including lexicographical information of one or another type to the dictionary were considered. The main features of lexicographical works corresponding to each period of Spanish lexicography development were represented. The main factors contributing to lexicography development were defined.

Keywords: lexicography, explanatory dictionary, lexicography history, Spanish history.